

VERNIEUWING IN ONDERZOEK NAAR INTERESSEGEBIEDEN

door Anneke Hesp en Emmy Fock

Interessegebieden in beeld brengen speelt een belangrijke rol in de begeleiding van keuzeprocessen.

De Geldergroep heeft nu vier jaar ervaring met GIV-H en GIV-M. Interessetesten die moderner zijn in taalgebruik, korter duren en in de toekomst ook online verkrijgbaar zijn.

‘Er stond kolenboer. Daar heb ik nog nooit van gehoord. Wat is dat?’ Decaan Reinier Plante van scholengemeenschap De Heemgaard in Apeldoorn kreeg dit soort vragen als leerlingen de BIT’97 hadden gedaan. ‘Als ik dan zei dat kolenboeren niet meer bestaan, gingen ze twijfelen aan de totale betrouwbaarheid. De test moest echt aangepast worden aan de nieuwe realiteit’.

De Geldergroep maakte zich al langer zorgen, vertellen psycholoog Arnold Helleman en loopbaanbegeleider Siebe Hendriksen. Ook bij de eigen adviseurs kwamen geluiden binnen dat het onderzoek naar interessegebieden nodig aan vernieuwing toe was. Dat gold met name voor de ABIV voor hogere opleidingen en de Bit ’97 voor het vmbo.

Nieuw concept

Psycholoog Helleman vertelt hoe hij vanuit de Geldergroep het initiatief heeft genomen om met een werkgroepje van vijf deskundigen een nieuw concept uit te werken. ‘We stelden schalen samen, waarbij we zochten naar een balans tussen wenselijkheid en praktische uitvoerbaarheid. Per interesserichting zochten we vijf representatieve beroepen en vijf werkzaamheden die hoorden bij die richting. De beslissingen over items namen we als er eenzelfde oordeel was van vier van de vijf deskundigen’.

‘Onze versie van het concept hebben we vervolgens naar tien adviseurs gezonden ter anonieme beoordeling. Nadat we hun opmerkingen hadden verwerkt, hebben we de eerste versies naar scholen gestuurd. Leerlingen van 3 havo/vwo van twee verschillende havo/vwo scholen hebben bijvoorbeeld de vragen van de GIV-H beantwoord. Ten slotte is er een pool gemaakt van items die het meeste opleverden’.

De Geldergroep werkt inmiddels al vier jaar met dit instrument, waarbij het steeds mogelijk is om nieuwe ontwikkelingen op te nemen. Een volgende stap voor Helleman en Hendriksen is een versie te maken voor vmbo basis en kader.

Vernieuwingen

Een belangrijke vooruitgang vindt loopbaanbegeleider Hendriksen de verklarende woordenlijst bij de beroepen: ‘je voorkomt daarmee dat jongeren geen, een emotionele of een niet-realistische voorstelling van een beroep hebben. Voor de vmbo-leerlingen is er een wat meer verhalende omschrijving, terwijl er voor de havo-vwo’ers de abstractere omschrijving is die past bij hun niveau’. Een steekproef in de woordenlijst leert dat er inderdaad een duidelijke omschrijving is voor een beroep als antropoloog, waarvan velen de sleutelbezigdheden niet weten.

Hendriksen is verder erg tevreden over de compactheid en overzichtelijkheid van het instrument; ‘De havo/vwo leerlingen krijgen daardoor een vragenlijst die dertig minuten van hen vraagt. De vmbo-t-lijst vergt twintig minuten’. Het compacte komt volgens Helleman vooral door de gedwongen keuzes. ‘Bij de ABIV had je een vrije invulling. Dat is maar moeilijk interpreteerbaar. Mensen zijn vaak onzeker over hun interesses of durven zich niet uit te spreken, omdat ze bang zijn zich vast te leggen voor de rest van hun leven. Deze dwang kan een steuntje in de rug zijn. Voor de GIV-M is er een keuze tussen steeds twee items’.

Aangepast aan nieuwe realiteit

Decaan Plante ziet als belangrijke vooruitgang dat de uniformberoepen beter in beeld komen. ‘Die kwamen in het verleden niet in beeld. Hier vormen ze een duidelijke categorie’.

Waar hij niet op zit te wachten zijn de goedkopere online versies die in de nabije toekomst worden aangeboden en die de afname onafhankelijk van tijd en plaats maken. ‘Bij de papieren versie komt iemand van buiten de school in, we reserveren er tijd voor, het wordt dan belangrijk voor de leerlingen. Die serieuze aanpak maakt de uitslag betrouwbaarder’.

Validiteit

De Geldergroep signaleert dat in het onderwijs keuzeprocessen steeds meer een onderdeel vormen van de zorgprocessen. De positie van decanen marginaliseert. Extra reden voor de organisatie om helder te zijn over de potentie van de nieuwe interessevragenlijst. ‘Het is een situationeel meetinstrument. We gebruiken het woord test niet; dit is een vragenlijst die dient als instrument om mogelijke richtingen aan te geven. De validiteit is te zoeken in het grote aantal vakgenoten dat hierachter staat en in de hoge correlatie cijfers in vergelijking met andere

vragenlijsten. Maar een leerling die daarvoor geen idee had wat hij wilde, krijgt nu niet ineens een kant en klaar antwoord. Voor 70-80% geeft het een richting aan'.

Psycholoog, loopbaanadviseur en de decanen hechten aan de test geen voorspellende waarde en zien dan ook weinig in een vervolgonderzoek om te meten wat het effect is van een dergelijke test op lange termijn. 'Het zou al heel goed zijn als je het onderzoek halverwege het examenjaar doet en een jaar later weer', meent Hendriksen. Helleman, de ontwikkelaar van de GIV-methoden, ziet het meer als 'systematische en objectieve vragenlijsten om zaken in beeld te brengen waar je op dat moment mee door kunt gaan'.

Instrument om mogelijke richtingen aan te geven

Gesprekken

Is Plante daar tevreden mee? 'Leerlingen zien het als een bevestiging; vaak denken ze toch al in een bepaalde richting en de test bevestigt hen erin. Dan komen ze stralend naar me toe; 'zie je wel, ik wist wel dat ik het in die richting moest zoeken'. Voor een decaan is het een aanknopingspunt om het gesprek aan te gaan over het vakkenpakket. In het najaar krijgen de leerlingen in de derde klas voorlichting over de mogelijke vervolgen.

Daarna krijgen ze de vragenlijst voorgelegd. Plante combineert de uitslag met de voorlopige adviezen van de docenten.

Ook Hendriksen legt er de nadruk op dat de uitslag niet definitief is. 'De drie hoogste scores worden samengenomen. In die combinaties kun je aanleidingen vinden voor een goed gesprek. En dan gaat het niet om een uitslag, maar om de combinatie van de inzichten rond een leerling. Het echte rendement zit dan in het persoonlijke gesprek op basis van alles bij elkaar'.

***

Op De Heemgaard is gekozen voor een eerstelijns decanaat. 'Ik ben de deskundige op het gebied van de opleidingen en kan de test interpreteren', vindt decaan Plante. 'Dit anders organiseren zou een grondige mentorentraining vereisen. De Heemgaard heeft daar niet voor gekozen'.

Decaan Plante heeft in een jaar 500 gesprekken. Voor zijn werkzaamheden heeft hij 11 uur in de week. Naast zijn andere werkzaamheden als decaan, moet hij dus gemiddeld ongeveer 14 gesprekken per week voeren bij een schooljaar van 37 werkweken. Hij geeft ook nog les dus er is enige synergie te verwachten bij de leerlingen die hij kent. Toch een behoorlijke opgave bij gesprekken die levensbepalend kunnen zijn. Reinier Plante houdt de gesprekken met alle derdeklassers naar aanleiding van de GIV-M. Topdrukte dus rond januari, waarbij hij de ondersteuning van een goed instrument waardeert.

Maar soms valt het effect van al die inspanningen tegen: 'Ik ben wel eens in augustus thuis opgebeld door de moeder van een leerling. Hij was geslaagd, maar naar welke school moest hij nu?'

***

Het Christelijk College Nassau Veluwe werkt nu zo'n vier jaar met GIV-H, vertelt decaan Jossy de Smit, omdat andere tests niet meer up-to-date waren.

'Leerlingen van 3 vwo maken de interesseltest om een beeld te krijgen van hun belangstellings sfeer. 4 havo leerlingen starten in dit leerjaar met het bezoeken van open dagen. Dan is enige richting in het interessegebied van belang om een keuze te kunnen maken uit de vele verschillende studierichtingen.

De uitslag van de test wordt door mentoren en decaan meegenomen bij de gesprekken rondom de profielkeuze'. In hoeverre deze test op langere termijn van nut is, vindt ook zij lastig te beantwoorden: 'Een goede oriëntatie op vervolgonderwijs is zeker zo belangrijk.'

***

Persoonlijk de beste

Gelder
groep

Helpt u haar kiezen?

In het voortgezet onderwijs moeten leerlingen belangrijke keuzes maken. U wilt ze daar zo goed mogelijk bij helpen. Een interessevragenlijst kan een prima hulpmiddel zijn tijdens dit keuzeprocess. Maar dan wel een vragenlijst die up to date en leuk is om in te vullen. Om die reden heeft Geldergroep twee nieuwe vragenlijsten ontwikkeld.

GIV-H 2008

Geldergroep Interesse Vragenlijst Hoog voor:

- leerlingen vanaf klas 3 havo/vwo;
- studenten op mbo niveau 4;
- studenten hoger onderwijs.

GIV-M 2008

Geldergroep Interesse Vragenlijst Midden voor:

- leerlingen vanaf klas 2 vmbo;
- studenten op mbo niveau (1) 2, 3 en 4.

Resultaat

De vragenlijsten geven antwoord op de vragen naar welke beroepsgebieden de voorkeur uit gaat en in welke mate. Scores worden omgezet in een helder grafisch schema waarin de mate van voorkeur wordt aangegeven in 13 (GIV-H) of 11 interessegebieden (GIV-M). Verder kunt u kiezen voor de volgende opties:

- Een verklarende tekst bij de hoogste scores en combinaties daarvan met suggesties voor beroepen en opleidingen.
- Een koppeling naar profielen (GIV-H) en sectoren (GIV-M).

Afname

De afnameduur is gemiddeld 25 minuten. Leerlingen kiezen steeds tussen 2 beroepen en activiteiten. Individuele of klassikale afname is mogelijk. De vragenlijsten zijn zowel online als in paper-and-pencil versie beschikbaar.

Lees meer over de GIV-H en GIV-M in het interview met decanen en Geldergroep in dit nummer.

Informatie

Voor meer informatie kunt u contact opnemen met Geldergroep, Postbus 10149, 7301 GC APELDOORN
055 522 23 64 / testonline@geldergroep.nl, of kijk op:

www.geldergroep.nl

